

W ekonomii od lat pięćdziesiątych stosuje się pojęcia *centrum* oraz *peryferii*, aby opisać relacje panujące w gospodarce światowej. W myśl tej koncepcji kraje peryferyjne rozwijają się w uzależnieniu od gospodarek stanowiących tak zwany rdzeń. Podział na centrum i peryferia wydaje się mieć jednak znacznie szersze zastosowanie – umożliwiające na przykład tłumaczenie zjawisk zachodzących w obszarze nauki jako takiej. W tym ujęciu krajami rdzenia nazwalibyśmy te, które zajmując pozycję dominującą narzucają obowiązujący paradygmat naukowy, generują podstawy teoretyczne, wyznaczają akceptowane standardy metodologiczne oraz wskazują obszary badawcze warte zainteresowania. W dziedzinie nauk społecznych za takie centrum uznać należy Stany Zjednoczone oraz do pewnego stopnia Wielką Brytanię oraz inne kraje Europy Zachodniej. Anglosaska hegemonia znajduje odzwierciedlenie w jednym z kluczowych dla oceny dorobku naukowego wskaźniku, jakim są cytowania: spośród 20 uniwersytetów, których badania są najczęściej przywoływane, 18 to uczelnie amerykańskie, a 2 kolejne – brytyjskie. Pozostałe kraje natomiast – w tym Polska – stanowią peryferia lub półperyferia naśladowujące wzory wypracowane w ramach głównego nurtu badań.

W naszej pracy podejmujemy temat rozwoju zależnego nauki na przykładzie badań samorządu lokalnego, dziedziny skupiającej przedstawicieli prawa, administracji publicznej, politologii, socjologii, ekonomii, urbanistyki, geografii miast i planowania przestrzennego – a zatem szerokiego spektrum nauk społecznych. W szczególności interesować nas będzie obecność badań dotyczących samorządu w Polsce w obiegu międzynarodowym. Przez „obieg międzynarodowy” rozumieć będziemy uznane, prestiżowe czasopisma zajmujące się tematyką samorządu lokalnego, „obecność” definiować zaś będziemy jako pojawianie się publikacji oraz cytowania opracowań dotyczących polskiego samorządu, a zwłaszcza artykułów autorstwa polskich badaczy.

Poza kilkoma wyjątkami historia obecności badań nad polskim samorządem w obiegu międzynarodowym zaczyna się w latach dziewięćdziesiątych wraz z transformacją polityczno-gospodarczą oraz procesem decentralizacji. Horyzont czasowy realizowanego projektu obejmować będzie zatem ponad 25 lat działalności naukowo-badawczej. Naszym zadaniem będzie odpowiedź na następujące pytania:

- jak w tym okresie zmieniało się zainteresowanie samorządem lokalnym w Polsce wyrażone publikacjami w uznanych czasopismach międzynarodowych?
- czyjego autorstwa były to publikacje – badaczy lokalnych czy też „kolonizatorów” z uniwersytetów położonych w naukowym centrum?
- czy zwiększała się obecność publikacji polskich naukowców w uznanych czasopismach międzynarodowych?

Dodatkowo analizować będziemy strategie stosowane przez badaczy z krajów peryferyjnych, wśród których wstępnie wyróżniamy:

- *insiderów* – czyli badaczy powszechnie poważanych w naukowym centrum, aktywnie uczestniczących w jego życiu dzięki posiadaniu rozległej sieci kontaktów z tamtejszymi uniwersytetami.
- *imitatorów* – czyli badaczy, którzy przejmują obowiązujące w centrum standardy naukowe, aby móc zaistnieć w głównym obiegu, choć – w przeciwieństwie do *insiderów* – nie stając się przy tym jego częścią.
- *separatystów* – czyli badaczy, którzy dystansują się od wymogów formalnych i tematycznych narzucanych przez centrum i wycofują się z obecności lub w ogóle nie podejmują prób publikowania w zagranicznych czasopismach ograniczając się do artykułów i monografii na rynku lokalnym.

Odpowiemy na pytanie, które z tych strategii przeważają, czy zauważyć można zmiany w czasie, a także – jaki wpływ na wybór strategii mają czynniki instytucjonalne (tzn. przyjęte kryteria efektywności naukowej) oraz indywidualne, takie jak wiek, pozycja zawodowa oraz doświadczenia we współpracy międzynarodowej.

Nasza analiza zostanie wzbogacona przez wprowadzenie tła porównawczego: historia „wychodzenia z cienia” polskich badań nad samorządem oraz strategii polskich uczonych zostanie zestawiona z sytuacją w wybranych krajach Europy Północno-Zachodniej (rozumianej jako region najbardziej centralny), Europy Południowej oraz Europy Środkowo-Wschodniej (najbardziej bezpośredniej grupy odniesienia).